

Тож, наразі основними векторами державного регулювання збалансованого еколого-економічного розвитку аграрного бізнесу слід визнати:

- імплементацію у вітчизняну практику європейських стандартів оцінювання впливу на довкілля;
- закріплення на законодавчому рівні обов'язковості оцінювання ефекту декаплінгу при розробці державних програм розвитку агробізнесу;
- закріплення на законодавчому рівні п'ятиступеневої ієрархії відходів;
- створення ефективної прозорої системи екологічних податків та зборів.

Список використаних джерел:

1. Пасінович І.І., Сич. О.А. Модернізація механізмів державного регулювання економіки України. [Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики](#). - 2018. - Вип. 1. - С.398-408.
2. Міського В.В. Дорожня карта реформ (вересень 2016 - грудень 2017 рр.). – Київ. - 2016. - 72 с.
3. Черчата А. О., Охріменко О. В. Зелена економіка крізь призму концепції сталого розвитку. Економіко-управлінські аспекти трансформації та інноваційного розвитку галузевих і регіональних суспільних систем в сучасних умовах: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 11-12 квітня 2019 р. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2019. С. 295 – 297.
4. Прокопенко О.М. Сільське господарство України за 2018 рік. Статистичний збірник Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Гусєва Н.Ю. Довкілля України за 2018 рік. Статистичний збірник Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. OECD (2001) Environmental Strategy for the First Decade of the 21st Century. URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/33/40/1863539.pdf>

УДК 330.341.1

ЧИННИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Зайченко В. В.

Центральноукраїнський національний технічний університет

e-mail: v_zaychenko@ukr.net

тел. 096-285-2078

На сучасному етапі розвитку світового господарства, в епоху інтенсивної цифровізації, креативізації і технологізації усіх сфер діяльності,

структура економіки України залишається нерациональною через домінування сировинних, низькотехнологічних секторів з обмеженим науково-інноваційним потенціалом і недостатньою технологічною готовністю. Структурна перебудова національної економіки є об'єктивною вимогою часу, здатною забезпечити посилення конкурентних позицій у світовому економічному співтоваристві, підвищувати та запроваджувати високі соціальні стандарти і стабільність.

В умовах обмеженості ресурсів держава повинна концентрувати свої зусилля на пріоритетних видах господарської діяльності і «точках зростання» нової економіки, котра базується на знаннях, інформації, гнучких формах праці та новій системі цінностей. Це означає необхідність пошуку, в першу чергу, тих секторів економіки, в яких Україна має географічні та ресурсні (в т. ч. людські) переваги. Важливі кроки у цьому напрямі зроблені та у 2014 р. експертами було проведено форсайт (передбачення) економіки України на середньо- (2015-2020 рр.) і довгостроковий (2020-2030 рр.) періоди [1, с. 129].

В результаті виявлено ключові кластери економіки, які можуть забезпечити поступальний розвиток нашої держави на окреслених часових горизонтах та її успішну інтеграцію в систему міжнародної кооперації праці. Одними із найбільш перспективних сфер названо інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), високотехнологічне машинобудування та наукомісткі галузі (біомедична інженерія, клітинна медицина, нанотехнології, нові речовини й матеріали). Враховуючи це, держава повинна орієнтуватися на конкурентоспроможну науку, якісну освіту та високотехнологічний бізнес як головні драйвери соціально-економічного розвитку [2]. Відношення до цих факторів сьогодні кардинально змінюється, адже глобальна економіка характеризується високим динамізмом, прогресивним розвитком технологій, розмиванням меж між цифровою, фізичною та біологічною сферами, посиленням інтелектуально-інноваційної складової процесів структурної модернізації. Більше того, швидкість і масштаби змін суттєво поляризують економічні системи країн, засвідчуючи початок нової ери технологій (передусім цифрових). Але можливості України в зазначених промислово-революційних процесах обмежені в силу низької технологічної конкурентоздатності. Чинники, пов'язані з інтелектуалізацією і цифровізацією економічної діяльності, впливають на загальний технологічний розвиток країни шляхом розширення можливостей для створення інновацій, трансферу знань і нових технологій, втілення ідей smart-спеціалізації.

Однак оцінка таких ефектів є проблематичною в силу недостатності і фрагментарності національної статистичної бази щодо розвитку ІКТ-індустрії в Україні (представленої лише окремими показниками цифрової інфраструктури, торгівлі та обсягів споживання ІКТ-продукції) і, відповідно, відсутності наукових досліджень з питань впливу цифрової економіки на зміну головних макропоказників чи складових конкурентоспроможності

країни (наприклад, інноваційно-технологічної компоненти). У зв'язку з цим для проведення аналізу розвитку цифрової економіки в Україні на основі ключових показників ефективності доцільно використовувати комплексні рейтингові оцінки.

За результатами міжнародних досліджень позиції України у світових рейтингах, що стосуються впровадження цифрових технологій та розвитку інтелектуально-інноваційного потенціалу країни, дуже контраверсійні. За індексом технологічної готовності 2018 р. (WEF Technological Readiness Index) Україна займала 77 місце серед 140 обстежених країн, за рівнем мережевої готовності у 2016 р. (WEF Networked Readiness Index) – 64 місце із 139 країн, у рейтингу цифрової конкурентоспроможності 2018 р. (IMD World Digital Competitiveness Ranking) – лише 58 позицію з 63 країн, за індексом розвитку електронного урядування 2018 р. (UN e-Government Development Index) – 82 місце серед 193 країн, за рівнем інноваційного розвитку у 2018 р. (INSEAD Global Innovation Index) – 43 місце із 126 країн, а в рейтингу конкурентоспроможності талантів (Global Talent Competitiveness Index) – 61 позицію серед 119 досліджених країн [3; 4].

За результатами представлених рейтингових оцінок з'ясовано «найвужчі місця» вітчизняної технологічної складової, зокрема – трансфер знань і технологій через пряме іноземне інвестування, освоєння цифрових інновацій на рівні підприємств та організацій, розвиток цифрових компетентностей громадян, доступність найновіших технологічних досягнень. Взаємопов'язаність глобальних процесів інтелектуалізації і цифровізації, а також їх зв'язок з інноваційно-технологічною конкурентоспроможністю країн підтверджують результати кореляційного аналізу, проведеного на базі вибраних країн світу з різним рівнем розвитку (табл. 1). Щільність зв'язку визначено методом побудови кореляційної матриці (кореляційні порівняння кожної пари індексів). У таблиці наведені коефіцієнти парної кореляції Пірсона $r(x_n, x_m)$ для семи індексів ($n, m = 1, \dots, 7$).

Аналіз кореляційної матриці доводить наявність дуже тісного зв'язку між глобальними індексами: розвитку ІКТ та розвитку електронного урядування ($r = 0,948$), цифрової конкурентоспроможності та конкурентоспроможності талантів ($r = 0,935$), цифрової конкурентоспроможності та захисту прав власності ($r = 0,901$), конкурентоспроможності талантів та захисту прав власності ($r = 0,952$). Особливо актуальними в умовах початкового формування вітчизняної цифрової економіки зі слабким ринком інтелектуальної власності та нечітким технологічним вектором виступають стратегічні інструменти державного регулювання, а також включення до загальнодержавних і галузевих стратегій розвитку України завдань, пов'язаних з інтелектуалізацією і цифровізацією базових видів економічної діяльності та побудовою інформаційного суспільства в цілому.

Результати кореляційного аналізу міжнародних індексів для 20 країн світу (матриця попарної кореляції за Пірсоном)

$r(x_n, x_m)$	$r(x_m, x_1)$	$r(x_m, x_2)$	$r(x_m, x_3)$	$r(x_m, x_4)$	$r(x_m, x_5)$	$r(x_m, x_6)$	$r(x_m, x_7)$	Якісна міра сили зв'язку за шкалою Чеддока при $r(x_n, x_m)$: 0,10-0,29 – слабкий зв'язок; 0,30-0,49 – помірний зв'язок; 0,50-0,69 – помітний зв'язок; 0,70-0,89 – тісний зв'язок; 0,90-0,99 – дуже тісний зв'язок
$r(x_1, x_n)$	$r(x_1, x_1)$ 1,000	$r(x_1, x_2)$ 0,617	$r(x_1, x_3)$ 0,842	$r(x_1, x_4)$ 0,788	$r(x_1, x_5)$ 0,575	$r(x_1, x_6)$ 0,648	$r(x_1, x_7)$ 0,514	
$r(x_2, x_n)$	$r(x_2, x_1)$ 0,617	$r(x_2, x_2)$ 1,000	$r(x_2, x_3)$ 0,806	$r(x_2, x_4)$ 0,833	$r(x_2, x_5)$ 0,935	$r(x_2, x_6)$ 0,890	$r(x_2, x_7)$ 0,901	
$r(x_3, x_n)$	$r(x_3, x_1)$ 0,842	$r(x_3, x_2)$ 0,806	$r(x_3, x_3)$ 1,000	$r(x_3, x_4)$ 0,948	$r(x_3, x_5)$ 0,838	$r(x_3, x_6)$ 0,780	$r(x_3, x_7)$ 0,749	
$r(x_4, x_n)$	$r(x_4, x_1)$ 0,788	$r(x_4, x_2)$ 0,833	$r(x_4, x_3)$ 0,948	$r(x_4, x_4)$ 1,000	$r(x_4, x_5)$ 0,811	$r(x_4, x_6)$ 0,743	$r(x_4, x_7)$ 0,765	
$r(x_5, x_n)$	$r(x_5, x_1)$ 0,575	$r(x_5, x_2)$ 0,935	$r(x_5, x_3)$ 0,838	$r(x_5, x_4)$ 0,811	$r(x_5, x_5)$ 1,000	$r(x_5, x_6)$ 0,877	$r(x_5, x_7)$ 0,952	
$r(x_6, x_n)$	$r(x_6, x_1)$ 0,648	$r(x_6, x_2)$ 0,890	$r(x_6, x_3)$ 0,780	$r(x_6, x_4)$ 0,743	$r(x_6, x_5)$ 0,877	$r(x_6, x_6)$ 1,000	$r(x_6, x_7)$ 0,833	
$r(x_7, x_n)$	$r(x_7, x_1)$ 0,514	$r(x_7, x_2)$ 0,901	$r(x_7, x_3)$ 0,749	$r(x_7, x_4)$ 0,765	$r(x_7, x_5)$ 0,952	$r(x_7, x_6)$ 0,833	$r(x_7, x_7)$ 1,000	

Примітка: x_1 – індекс технологічної готовності; x_2 – глобальний індекс цифрової конкурентоспроможності; x_3 – індекс розвитку ІКТ; x_4 – індекс розвитку електронного урядування; x_5 – глобальний індекс конкурентоспроможності талантів; x_6 – глобальний інноваційний індекс; x_7 – індекс захисту прав власності

Стратегічною платформою, на якій базується відповідна державна політика, є глобальні Цілі сталого розвитку до 2030 р. (ООН), Стратегія «Європа-2020», а також «Цифровий порядок денний для Європи», яка містить найважливіші напрями такої діяльності: цифрове суспільство (кібербезпека, конфіденційність даних, Інтернет-довіра); дослідження та інновації (цифрова інфраструктура, нові технології, компоненти і системи); доступ та комунікації (ширококосмуговий доступ в Європі, телекомунікації, відкритий Інтернет тощо); цифрова економіка (FinTech-старт-апи Європи, хмарні технології та Інтернет-консалтинг).

Список використаних джерел:

1. Форсайт економіки України: середньостроковий (2015-2020 роки) і довгостроковий (2020-2030 роки) часові горизонти. Київ: КПП, 2015, 136 с.
2. Andrusiv, U., Kinash, I., Cherchata, A., Polyanska, A., Dzoba, O., Tarasova, T & Lysak, H. (2020). Experience and prospects of innovation

development venture capital financing. *Management Science Letters* , 10(4), 781-788. doi: [10.5267/j.msl.2019.10.019](https://doi.org/10.5267/j.msl.2019.10.019)

3. The Global Competitiveness Report 2018 / Prof. Klaus Schwab (Ed.). Geneva: World Economic Forum, 2018, 657 p. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>.

4. IMD World Digital Competitiveness Ranking 2018 / Prof. Arturo Bris, Dr Christos Cabolis (Eds.). Lausanne: World Competitiveness Center of the International Institute for Management Development (IMD), 2018, 178 p. URL: https://www.imd.org/globalassets/wcc/docs/imd_world_digital_competitiveness_ranking_2018.pdf.

УДК:331.522

МОЖЛИВОСТІ ТА ЗАГРОЗИ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО ПОСТУПУ УКРАЇНИ

Зелінська Г. О.

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

e-mail:zelinska_haluna@i.ua

тел. 0991917229

Нові реалії глобального характеру вимагають сьогодні суттєвих новацій у вирішенні завдань розвитку трудового потенціалу України. Одним із шляхів розбудови економіки країни на основі інновацій є активізація інтеграції освіти, науки та виробництва в єдиному інноваційному полі.

Досягнення високого рівня трудового потенціалу країни можливе лише в результаті його стабільного розвитку. Його розвиток передбачає постійне покращання якісних характеристик насамперед медико-біологічних, освітньо-кваліфікаційних, статевовікових та інших.

Не дивлячись на велику увагу науковців до трудового потенціалу, у вітчизняній науці бракує досліджень зовнішніх і внутрішніх чинників, що можуть активізувати його розвиток в умовах поступу України до інноваційної економіки.

Історичний досвід переконливо доводить, що наука, якісна освіта, новітні технології та інновації завжди були домінантами розвитку суспільства. Щодо трудового потенціалу, то в умовах скорочення чисельності населення у регіонах України та і у державі загалом їх прояв набуває ще більшої ваги.

Розвиток трудового потенціалу може відбуватись по-різному. Однією із таких форм є саморозвиток. Саморозвиток можна розглядати з позицій самореалізації, самоосвіти, самоуправління, самомотивації тощо та уособлює постійне прагнення індивіда навчатися, підвищувати свою кваліфікацію з власної ініціативи. Особливе значення у саморозвитку відводиться освіті,